

Nro. 52.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Költ Bélsben Decembernek 27-dik napján 1796-ik
éjztendőben.

Nagy Britannia.

A napnyugoti Indiában, Mudaraspator, vagy Madras várossában lévő Gubernator, St. Georg várából, ebben az éjztendőben, Jun. 22-kén és Apr. 12 kén, olyan értelmű leveleket küldött Londonba, hogy a' V. Admirál Rainiernek Mártriusnak 27-kén és Apr. 12-kén ebben az éjztendőben irt tudósításai szerént, már abban az időben, az Angliai truppok, gyenge lévén a' Hollandiai erő, napkeleti Indiában, Amboina Banda, és Molukiai minden más szigeteket, egészen a' Ternate szigetéig mind meg szállották vala, a' melly annyival is inkább nevezetes történet, hogy az Angliai truppoknak azon szerentséjek, minden veszté-
Fff

ken kívül esett-meg. *Amboina* szigete Febr. 16-kán, *Banda* pedig minden hozzá tartozandó várossal egyetemben, Mart. 8-kán adták-fel magokat Capitulatzió mellett. E' mellett, a' *Madras* beli Gubernator az iránt is tudósítást küldett *Londonba*; hogy az *Indiai* partokon lévő kikötő helyek, olyan kemény állapotba tétettettek, hogy a' *Hollandusok*nak oda való bé-ütésektől semmit sem lehet tartani. Admirál *Rainier Amboinában* 81,112, Imp. tallérokat, és 515,940 font szekfüveket; *Bandában* pedig 66,675 Imp. tallérokat, és 84,777 font szeretsen diókat, megint 19587 font szeretsen dió virágokat talált.

Tsupán az *Amboinai* és néhány szomszéd szigetekben, mintegy 50000 szeretsen dió termő fák vóltanak, a' melyek elztendönként egy millió font gyümölsöt és virágot termettek, és a' melyekből, a' borsot, és fahéját hozzá számlalván, 8 millió forintot vették bé elztendönként az *Európai Birodalmak*an, azon kívül, a' mit *Indiában*, *Chinában* és *Jáponban* el adtak.

Némelly levelek azt hirlélik, hogy az *Irlándiai* fel-támodásnak, egyedül a' vallás iránt való kotzodás lett vólna a' fő oka, de már ott is a' tsendesség majd lábra áll. — Az *Angliai* soldokon vitézkedő, és mintegy 3000 Emigránsokból álló katonaság *Portugallia* felé készül menni, nem külömben a' *Korsika* szigetiben vólt 7000 emberekből álló *Anglus* seregek is arra felé akarják, venni a' magok uttyokat, a' kik ottan a' *Portugalliai* soldon tartattatván, *Portugalliát* a' *Spanyóloknak* oda való bé-ütések ellen fogják meg-óltalmazni.

Anglus Admirál *Rainier*, minekutánna *Amboina* és *Banda* szigetei meg-vétettének vólna, egy kemény olztáljal *Batavia* felé vette az úttyát, *Batavia* lévén-még egyedül a' *Hollandusok* birtokokban, hogy azt is töllek el-vehesse. — A' *Parlamentum* ülése *Londonban* Nov. 28-kán kezdetett-el újra. — *Neu-Yorkból* írják, hogy a' *Washington*

helyibe válafztatandó személy felett, nagy lárma támadott volna.

Pitt Miníster, a' Status jövedelme, financiája iránt készített új planumát, Decembernek első napján adván elé az *Angliai* igazgatok gyűlésekben, azon planumnak olyan szerentsés ki-menetele lett, hogy annak, 3 órák alatt, 3 milliókról irták alá a' magok neveiket, és hogy a' Status mostani szüksége ki-potoltassék, a' mely-lyet *Pitt* Minister 18 milliómokra vetett, már sem-mit nem kételkednek a' felöll, hogy a' tsak most említett summa iránt, 24 órák alatt elegendő *Subscribensék* ne találtassanak, a' kik a' Statusnak költsönbe pénzt adjanak.

Frantzia Ország.

Lord *Malmesbury* a' Frantzia Országon kívűl lévő dolgokat folytató Minister *Delacroix*nak, is-mét ezen ide alább meg-irt új *Notát* adta által:

Minekutánna a' *Londoni* udvar azon történet iránt tudósíttatott volna, a' melly az ő parantso-latjából, a' Frantzia Országi külső dolgokat foly-tató Ministernek általam által-adatott memorialis iránt magát elé adta vala, a' *Londoni* udvar is úgy találta hogy az általam adattatott feleletek-hez, mellyeket a' Directorium a' *Londoni* udvar-ral is közölni kívánt, semmit se kellettnek hozzá tenni; erre való nézve én (Lord *Malmesbury*), a' Fr. Directoriumnak azon fundamentomos állítás, *Principium* iránt való velededése ki-jelentesét, mellyet a' *Londoni* udvar, a' maga részéről, a' békességbeli szerződésnek fundamentumául, bá-sissául, kívánt vala fel-adni, annyival is inkább nagyon várom, hogy annak el-fogadása, a' bé-kességbeli szerződésnek mentől hamarább tökéle-tességre való menetelére leg hasznasóbb, és hat-hatosóbb eszköz lenne, és hogy az, olly sok Nem-zetek' boldogságának fundamentumául lehetne. — Erre való nézve, a' Fr. Directoriumtól az iránt

Fff 2

nyerendő egyenes válasz ki-vétele felől vettem parantsoltatot, hogy a' *Londoni* udvar által javasoltatott fundamentumos állatást, principiumat, akarjaé a' Fr. Directorium el-fogadni, vagy azt meg-változtatni, vagy pedig helyette egy olyan más principiumat akar fel-venni, a' melly a' lennebb említett tzélnak el-érésére szolgál? — A' melly *Notájára* Lord *Malmesburynak*, *Charles De-lacroix* által ezen felelet adattatott: A' végre hajtó Directorium olyan meg-jegyzéssel való parantsolatot adott nékem, hogy *Brumairnak* 5-kén és 22-kén (Oct. 26-kán, és Nov. 12-kén) ki-adatott feleletek, a' *Compensatió* beli fundamentum, vagy principium meg-esmérését magokban foglalván, én nevémet alább meg-irt személj, hogy az ezen punctum iránt továbbra való vetélkedésnek úja bé-vágottassék, a' Directorium nevében, az az iránt való formalis meg-határozását ezcenel ki-jelentsem, és egyfzersmind Lord *Malmesburytől* még egyfzer az iránt való egyenes feleletet várjak, hogy a' *Brumairnak* 22-kén (Nov. 12-kén) fel-adást, javaslást, el-fogadjaé? a' melly tsak ebből áll: „Nevemet alább meg-irt személjnek, a' végre hajtó Directorium azt parantsolta, hogy a' költsönös *Compensatió*nak mentől hamarább lehető és kegyelmed által név szerént ki-jelentetendő tárgyaíra nézvé, kegyelmedet invitáljam.” Mellyre Lord *Malmesbury* rövideden tsak azt válaszolta, hogy a' *Delacroix* ezen *Notáját* is, mig arra feleletet adhatna, a' maga udvarával, az iránta való parantsolat nyérése végett, mentől hamarabb lehet közölni fogja.

A' *Nápolyi* Minister Hertzeg *Bellmonte Pignatellinek*, a' Fr. Directoriumnál, Nov. 30-kán adattatott közönséges audientzia, a' melly alkalmazossággal azt adta-fel, hogy a' *Siciliai* Király Ö Felsege a' Fr. Directoriumat betsülletben tartja, és hogy vele barátságban kíván élni, a' ki-nek befzédire Praesident *Barrás* adott feleletet.

Toulonból Nov. 21-kén azt írják, hogy egy Spanyol flotta 5 linéa hajókkal és 3 fregattakkal

abban az időben szándékozott volna útra eredni, és hogy az Anglusok flottája *Elva* szigetnél *Porto Ferrádonál* lett volna még akkor. — Admirál *Martin*, *Toulonból Rochfortba* indúlt-el; a' *Touloni* kisdéd Frantzia eskadré iránt pedig úgy vélekednek, hogy az, *Konstantzinápólyba* menni, határozott voltna meg. — A' *Svéciai* Király országglása szerentséltetése végett, a' Fr. Directorium *Pichegrüt* küldötte *Stockholmba*.

Batáviai Respublika.

A' *Batáviai* Nemzeti Gyűlés, Dec. 5-kén, az úgyan azon hónap 2-kán való végzése szerint, egy 6 személejből álló Commissiót, a' mellynek tagjai nagyobb részint az *Egyesség* mellett tartanak, a' végre nevezett-ki, hogy az, a' 9 provintziák' adosságai, jövedelmei, finantziája egyesítése iránt olyan módot keresne-fel, a' melly által a' *Batáviai* Respublika, mind a' belső, mind pedig a' külső *Souverainitással* és a' finantziájára nézve, tökéletesen egyesíttethetnék, és az iránt a' Nemzeti Gyűlést tudósittaná. Ebből már némelleyk azzal kezdettenek magokuak hízkelkedni, hogy az által az Ország hatalma, ereje nagyobb tökéletességre menvén, annak az Európa közönséges dolgába is nagy bé folyása fogna lenni. Ezen mostan említett Commissió tagjaivá pedig ezek nevezetttenek-ki u. m. *de Castele*, *de Bos*, *Hartog*, *de Becveren*, *Schimmelpennink*, és *Bréne* Representansok, a' kik a' Nemzeti Gyűlésből kikelvén, a' magok munkájokhoz még az nap hozzá kezdettenek.

A' *Hágaiak* úgy vélekednek, hogy azok a' hajók, a' mellyek a' Batávosok kikötő helyekben el-tartoztatván, a' rajtok lévő portékák, az Angliai productumoknak oda való bé-vitelek megtiltattatások végett nem rakattathattanak-ki, rövid idő alatt szabadon fognak botsáttatni. — A' Nemzeti Gyűlésnek Dec. 5-kén tartatott ülésében végtére az adattatott-fel, hogy *Gen. Bou-*

naparte, Olasz Országban leg közelebből minémű győzedelmet nyert.

I. Olasz Ország.

Az Olasz Országi történekek iránt, mostanában a' hivatalbéli tudositások mind halgatnak, a' közönseges levelek pedig irántok azt hirtelik, hogy Feldmarschal *Wurmser*, nevezetesen egy *Innsbrucki* Dec. 14-kén költ levél szerént, a' Frantziák által Nov. 30-kán el-foglaltatott *Légnagói* Velentzei várat, a' melly az *Fitsch* vize mellett, *Véronán* áll, mint egy 4 oránnyra vagyon, a' Frantziák-tól meg-vévén, a' benne találtatott őrizetnek egy részét el-fogta, nagyobb részét pedig le-aprítottatta, és a' mellett 40 szekereket, mindenféle munitziokkal meg-rakva, 500 szarvas marhákat és 300 sertéseket nyert volna prédába. — A' *Roveredói* Dec. 12-kén irt levelek szerént, a' Gen. *Alvintzi* alatt lévő Cs. tábor, még addig *Padua Bassano*, és *Primolano* között fekütt, a' melly által *Friaul* felől, *Concglanon* és *Trevison* keresztül, a' *Padua* felé való Communicatió keményebb lábra vagyon állittatva. — A' Császáriak *Paduában* 15000-rén, *Vincenzában* pedig 10000-ren vagynak. — Cs. Generál *Poselmino* felől *Innsbruckból* azt írják, hogy *Vincenzában* rothasztó hidegben megholt volna. — *Roveredóban* Dec. elein a' Császári Generálok hadi tanátsot tartván, azt határozták meg, hogy török szakad, *Mántuát* az ostrom alól szabadítsák fel, némelly levelek pedig igaznak lenni hirtelik a' Feldmarschal *Wurmser* *Mántuából* Nov. 23. és 25-kén való ki-ütéseit, a' melly alkalmatossággal 3. 4. hónapra ismét elegendő eleséget takarított-bé a' várba. — Gen. *Bounaparte* Dec. 6-káig mind *Májlandban* vólt, a' Frantzia Respublika követe *Clarke* onnan *Béts* felé való el-indulásáról pedig a' *Májlandiak* semmit nem tudnak.

A' közönseges levelek hirtelik azt is, hogy Gen. *Alvintzi* a' maga táborát szorossabban öszve húzván, naponként mind több több erősséget nyer

tinántá — végre *Obolyaninow Péter* Inzsinör Kapitányt Fő Strázsamszterré tenni méltóztatta.

A' következő érdemes hadi és polgári tiszteknek számos jobbágyokat ajándékozott. — *Vaszilyevits Gudovits Iván* Feldmarsalnak 1884; *Paszik Bogdanovits Péter* F. Marsalnak 1839; *Durnow Dimitrievits Miklós* F. Marsalnak 1828; *Archarow Péterovits Miklós* F. Marsalnak 1149. — Hertz. *Galitzin Szergyen* Feldmarsal-Lajtinántnak 1805; *Livanidow* F. M. Lajtinántnak 1028; *Zlotnitzky* F. M. Lajtinántnak 1006 jobbágyokat. — Bárá *Ostermann* Cs. belső Tanácsosnak 2169-et; *Tormaszow* Generál-Majórnak 892-öt; *Rachmanow Havrilo* Generál-Majórnak 869-et; *Torszukow* Cs. testőrző seregbeli Fő Strázsamszternek 628-at; *Veressagin Miklós* Artilléria Obersternek 534-et; *Mansurow Boris* Obersternek 344-et; Hertz. *Zamorzký* hajó-seregbeli Kapitánynak 936-ot; *Iszkra* udvari Tanácsosnak 1490-et; néhai *Nemir* Úr özvegyének 429-et; néhai *Ofzkirka* özvegyének és fiainak 617-et; Utólyára *Rikman Iván* Status Tanácsosnak 32 Kurlandiai paraszt familiát.

Háborus Környülállások.

A' mint a' *Stuttgardi* Dec. 13-kán irt levelek hirtelik *Kehl*-nél ezen hónapnak 11-kén és 13-kán is kemény ágyúzás volt; *Hünningennél* is az ágyúk menydörgései újra el-kezdettettek. — A' *Frantziák* a' minémű szorongattatások közé *Neuvidael* estenek vala, *Kehl*-nél is ahhoz hasonló találta őket mivel a' *Rénus* vizén lévő kemény zaj miatt, a' magok hajon álló hidjaikat el-kellettén egy más-tól szedni, azt azon viznek bal partjára szállították által, a' mellyből a' következett, hogy már a' *Rénus* vize jobb partjára semmi Communicatiojok nintsen, az álló hidjakot is, az *Austriai* vitézek ölvé lövöldözték. — A' *Rastadi* Dec. 13-kán költ levelek szerint, a' *Frantziák* a' *kehli* erősegeiket rövid idő alatt el fogják veszteni, mivel már *Straszburg* felé is semmi Communica-

tiójok nem lévén, a' magok szükségekben, onnan semmi segedelmet nem várhatnak. A' Császári tábor bal-szárnya, *Kéhl* előtt ismét újra elé nyomulván, azon alkalmatossággal a' *Sztáray* regimentje is vallott ugyan egy kevés kárt, de a' Frantziák még több embereiket veszítették-el.

A' tsata piatzok körül, annak kezdett hirt futamodni, hogy a' fegyver szünésre, immár mind a' két hadakozó felek ráújja állottanak volna, sőt a' mi több, még az iránta való fel-tételeket is hirdetni kezdték, de még az iránt semmi hivatalbéli tudósítást nem láthatván, az egész fegyverszünésbéli békességet, csak tsapa hírnek lehet tartani. — A' *Rénus* alsó mellyékin való tsata piatzon, az óltától fogva mind tsendesség vagyon, hogy a' Frantziák a' *Neuwidi* hid sántzaiból, magokat vissza húzták, és némelly környülállásokból úgy kezdtének velekedni, hogy az ott körül bé lévő Truppok, téli kvártéljba akarnának szállami. A' Báro *Vernek* fő kvártélja, a' melly Dec. 7-kétől fogva *Hochenburgba* vólt, az a' hirt, hogy *Vetzlárba* fogva által bétettni, a' kinek trupjai közül többnyire, nevezetesen pedig a' lovasság, a' *Sieg* vize mellől, a' *Lánus* vize felé kezdette magát vonni.

A' *Kéhl* posta ház felett Dec. 11-kén kemény tsata vólt, mellyről bővebben a' jövő posta napon.

Elegyes Dolgok.

A' *Svéciai* ifjú Király az *Armsfelt* processusában elegyedett, 's e' miatt külömbkülömbféle büntetésre itiltett személyek közül soknak kegyelmet adott. — (*Armsfelt* azzal vádoltatott, hogy a' *Svéciai Finnlandiát* is a' *Pétervári* udvar kezébe akarta jádzottatni, ennekelötte három esztendővel). — A' *Párisban* mulatott *Genevai* követnek, 's vele együtt három *Genevai* polgároknak megizente a' *Directorium*, hogy 24 óra alatt onnan ki takarodjanak. — *De la Pace* Spanyól első Mi-

nister javaslására egy Ingenieur-Corps fog fel állítatni *Madridban*, a' mellybe fel vétetendő ifjak a' theoretica és practica astronomiában, 's annak a' geografiára és tengeri hajókezásra való alkalmaztatásában ingyen fognak taníttatni, tápláltatni, és ruháztatni. Ezen új institutumba fel vétett ifjak Novemb. 1-ső napján mutattattak bé a' Fels. Királynak. — *Solano* Spanyol Generális, a' ki a' múlt táborozásban a' *Moró* armádiájánál volonteroskodott, a' Király parantsolatjára a' *Gibraltár* alatt lévő Spanyol armádiához ment, és a' mint hallatik, ő fogja azt kormányozni. — A' *Persiai* Birodalomból, magára nézve kedvetlen hireket vett a' Fényes Porta. — *Stanislaus Augustus* volt Lengyel Király még most is *Grodnában* múlat, és minekutánna a' világi szereztsének változandóságát magán is tapasztalta volna, egész idejét olvasásban tölti, 's a' mellett még most is friss, elevén, 's maga sorsával meg elégedő. — Reá illik a' *Rómái* ékesen szóllás mesterség atyjának *Cicerónak* ama szép mondása: „*Studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundus res ornant, in adversis solatium praebent, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur.* — Nem igaz, hogy a' *Mechliniai* Ersek közönségessé tetett páltztori lévelében a' Fr. kormányfizeknek való engedelmességre, és hívségre intette volna az *A. Belgiumi* papságot, és lakosokat. — *Svédországban* minden idegen nyelven tartatni szokott közönséges játékok meg tiltattak. — *Frantzia Ország*nak sokkal több törvénye vagyon, mint sem kellene, és az úgy nevezett *Longneville* palotáok minden szobái dugva vagynak a' három Nemzeti Gyűlésnek decretumaival, úgy annyira, hogy azon nagy épület alá egynéhány helyen támalz oszlopokat kellett rakni. — A' mostani nemzeti *Archivarius Camus* minap a' már *Conventek* által hozott decretumoknak classificatióját, és registrumát kívánván *Prault* könyvárostól, ekként felelt ez nékie: „Két millió és egynéhány 100 ezer nyomtatott törvényeink vagynak, nyomtatlannak pedig

18000, és a' mit kívánsz töllem, a' még színét sem látta a' könyvnyomtató sajtónak." Ebből ki tette, hogy noha a' Frantzia Respublika még egészen fundálva nintsen, még is már is tsak nem négy millió törvénye vagyon, a' mennyi az egész Európai, Asiai, Afrikai és Amériikai Birodalmaknak nintsen.

A' Frantzia Országai tolvajság, hogy még meg nem akadályoztathatott, bizonyosága annak egy *Párisi Dec. 7-kén* irt levél, a' mellyben ezen történet iratott-le: *Párisban* egy gazdag kereskedőnek othan nem létiben, valami idegen emberek egy ládát vivén a' házához, a' kereskedő tselédjei azt gondolták, hogy azon ládában portékák vólnának rakattatva, haza érkezőn pedig a' kereskedő, annak kisdéd kútyája, a' láda körül járván útgatni kezd, mellyre a' kereskedő gyanúba esvén, a' házához vitetett ládát a' fő srása, vagy vigyázó házhoz viteteti holott a' Politzei Commissariusok jelen léteken felbontattatván, abban egy embert találának, a' ki a' ládát belőlről, ha tettzet ki-nyithatta, és ha tettzet bé-zárhatta vólna, ki is kérdőre vonattatván a' maga tselekedetéért, meg-vallotta, hogy ő a' tolvajok kompániájából való, és azonnal őrizet alá vetettetett.

A' had folytatására *Pitt* által kivantatott 18 milliómokra *Dec. 5-kén* már tellyes számmal subscribáltak, sőt e' felett még annyin jelentenek meg a' subscribensek, hogy azok az ő nagy számból álló gyüleasek miatt minnyájan még nem is subscribalhattak. — A' Lord *Malmesbury* Secretarius-a *Ellis Dec. 6-kán* indúlt visszä *Londolból, Párisba* a' kezibe adatott Instructióval. — A' *Chinai* öreg Császár az országlást a' maga 15 dik fyának *Kien-Longnak* adta által, a' ki azzal együtt *He Hing* nevet nyert magának.

Magyar Ország.

Eger vidékéről Dec. 12-kén. A' melly tudósítás a' múlt szüret előtt a' márvány kő hordó felől a' *Magyar Kurirba* tétetett vala a' fa hordóknak mindenfelé, kivált pedig *Miskoltzon* szük és drága volta, figyelmezőkké tett arra némelly szőlős és boros gazdákat, úgy hogy tudakozóván iránta, kivált a' felől kívántak tudósittatni, hogy vallyon mennyiben kerülhetne azon örökös kő hordó? melly aránt tehát most mindenek, annak találójának hiteles ígérete 's ajánlása mellett az iránt biz:attatnak, hogy az olyan hordó, mivel sem kerül többbe a' fa hordók mostani aránál, a' maga nagyságához képest.

Hogy pedig többet is írjunk ezen mesterről: Mester ez nemcsak *Egerben*, hanem *Budán* is, a' hol a' néhai nagy emlékezetű Palatinusnak *Budai vár* alatt lévő kertjében, egy múlató Háznak a' fedelét, olyan fekete kő táblákkal fedette bé, mellyekkel a' külső nemzetek ditsekedtek eddig, mint magok találmányával, 's lakó földjök különös ajándékával; a' minthogy az efféléknek Hazánkban ez előtt híre sem hallatott: most pedig ezen mester ilyen kő Bánya helyeket keresvén, talált is több helyeken, de tsak ugyan a' leg jobbat *Ns. Borsod Vármege*yéből állítja elé, és van készen nálla helybe több ezer másánál. Minden quadrat öl fedélre két mása kívántatik, másája 30 garas helybe; és a' ki ilyen fedő kövekkel él, az minden században minden quadrat öl után öt R. forintokat 25 $\frac{1}{2}$ xroat nyer meg a' maga fedőlékjére tejendő költségben, 's következésképen annyival többet költ a' ki azzal nem él, a' rendes számvetés szerént, a' mint ezt ezen fedőléknek találója kéz meg mutatni, ahozképest ezzel is az egész Hazának szolgálaját ajánlja.

A' fent említett alkalmatossággal a' hörtsögökről is emlékeztvén, most azok felől ismét, a'

